

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 31449

гр. София, 21.11.2022 г.

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 27 СЪСТАВ, в закрито заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: **ДИМИТЪР К. ДЕМИРЕВ**

като разгледа докладваното от **ДИМИТЪР К. ДЕМИРЕВ** Гражданско дело № 20221110124262 по описа за 2022 година

1. Производството е по реда на чл. 267, пар. 1 ДФЕС.
2. Отнася се до договор за потребителски кредит, при който има пряко свързани клаузи за заплащане на пакет от допълнителни услуги, които не са включени в Годишния процент на разходите, поради което основните въпроси са свързани с това дали възнаграждения за подобни допълнителни услуги, първо могат да се определят за неравноправни клаузи по Директива 93/13/ЕИО, съответно са част от „общите разходи по кредита“, от които се определя Годишния процент на разходите по Директива 2008/45/ЕО, съответно ако се установят неравноправни клаузи при потребителски договор, как следва да се разпределя отговорността за разноските в светлината на решението по съединени дела С-224/19 и С-259/19 .

СТРАНИ ПО СПОРА:

3. **Ищец:** С. Р. Г., ЕГН: *****, представлявана от адв. Н.И.И, гр.София, ул. ****, офис – партер.
4. **Ответник:** „П.К.Б“ ЕООД, ЕИК: 175074752, гр.София, ж.к. Мотописта, бул. България № 49, бл.53Е, вх.В, ет.7, представлявано от юрисконсулт Кристина Милчева.
5. **Искания и възражения на страните:**
6. Ищецът С. Р. Г. е предявила отрицателен установителен иск против „П.К.Б“ ЕООД, с който се иска да бъде признато за установено, че не дължи на ответника сума в общ размер от 7515.02 лв., от които: 1) 3765.02 лв. – начислена договорна лихва, включваща годишен лихвен процент и годишен процент на разходите, за целия срок на действие на договор за потребителски кредит „Профи Кредит Стандарт“ № ***** от 10.10.2019 г.; 2) 1250 лв. – възнаграждение за допълнителна услуга „Фаст“, и 3) 2500 лв. – възнаграждение за допълнителна услуга „Флекси“; защото клаузите от договора, установяващи задължение за годишен лихвен процент, годишен процент на разходите (наричан ГПР) и възнаграждение за допълнителни услуги били нищожни.

Ищецът твърди, че на 10.10.2019 г. сключила с ответника „П.К.Б“ ЕООД договор за потребителски кредит „Профи Кредит Стандарт“ за сумата от 5000 лв. Съгласно условията на договора, ищецът следвало да върне на ответника освен главницата и дължими лихви по кредита в общ размер от 8762.02 лв. на 36 месечни вноски, всяка от по 347.64 лв. Дължимите по договора суми били формирани при годишен лихвен процент от 41 %, годишен процент на разходите от 49.02 %, като към задълженията били включени и възнаграждение за допълнителна услуга „Фаст“ в размер от 1250 лв. и възнаграждение за

допълнителна услуга „Флекси“ в размер на 2500 лв., с които общото задължение по договора било в размер от 12515.02 лв. Ищецът поддържа, че клаузите за начина на определяне на лихвите по договора за потребителски кредит били нищожни като противоречащи на добрите нрави. Оспорва, че дължи и възнаграждения за допълнителни услуги, доколкото последните представлявали обикновено действие по управление на кредита, в които била включена дейността по разглеждане на искането и изплащане на съответната сума, като същите били недължими поради противоречие с добрите нрави и в нарушение на нормата на чл. 10а, ал. 2 ЗПК. Сочи, че възнаграждението за двете допълнителни услуги в общ размер от 3750 лв. надвишавало половината от отпуснатата в заем сума. В писмено становище се излагат и допълнителни доводи за нищожност на клаузите за допълнителните услуги по съображения, че са в противоречие с чл. 10а, ал. 2 ЗПК, защото не касали услуги, които са извън основната престация на заемодателя, а представлявали такса за усвояване на кредита, съответно дейности по управление на кредита. Изложени са и доводи, че допълнителните услуги са част от възнаграждение по договора, поради което е следвало да се включат в годишния процент на разходите, защото са инкорпорирани в самия договор и месечната погасителна вноска включва погасяване както на главница и възнаградителна лихва, така и възнаграждение по тези допълнителни услуги, т.е. това са разходи за потребителя и невключването им в ГПР представлява заобикаляне на ограничението за максимален размер по чл. 19, ал. 4 ЗПК и представляват прикрити разходи по кредита, с които се стига до надхвърляне ограниченията на закона за максималния ГПР. Това води до недействителност и на договора за потребителски кредит.

7. В отговора на исковата молба ответникът „П.К.Б“ ЕООД не сключването на договор за потребителски кредит № ***** от 10.10.2019 г. с посочените параметри. Поддържа, че ищецът е направил избор да закупи допълнителните услуги към договора в искането за отпускане на кредит, като на същата бил предоставен и стандартен европейски формуляр и допълнителна преддоговорна информация, касаеща услугите, включени в договора. Сочи, че размерът на годишния лихвен процент е фиксиран, а в общите условия (наричани ОУ), част от договора, било посочено какво представлява договорното възнаграждение, какви са условията за прилагане на лихвения процент и как е изчислен ГПР. В същия било предвидено, че договорът бил валиден за срока, за който бил сключен, както и че първоначалното изчисление на ГПР е направено при първоначалните размери на лихвата и другите разходи и се прилага до изтичане срока на договора, така и в погасителния план били посочени конкретно дължимите погасителни вноски за целия срок на договора. В чл. 7 от ОУ било предвидено и правото на потребителя да се откаже от договора. Оспорва да е налице накърняване на добрите нрави на уговорените клаузи относно закупуването на допълнителни услуги, тъй като тези допълнителни възможности са избрани от ищеца и не съставлявали задължително условие за сключването на договора за кредит, поради което намира за неоснователно твърдението на ищеца, че е поставен в неравноправно положение. Твърди, че ищецът се е възползвала от услугите на допълнителното споразумение - приоритетно разглеждане и изплащане на потребителски кредит и отлагане изплащането на вноски по договора.

ФАКТИ ПО СПОРА:

8. На 10.10.2019г. между ищцата и ответника е сключен Договор за потребителски кредит „Стандарт“ при параметри: 5000 лв. главница, срок на кредита 36 месеца, годишен лихвен процент 41,00 %, годишен процент на разходите 49.02 %, обща дължима сума по кредита 8765.02 лв. Към дължимата сума по договора за потребителски кредит са включени възнаграждения за допълнителни услуги „Фаст“

(дава право на приоритетно разглеждане и изплащане на потребителския кредит) в размер на 1250 лв. и „Флекси“ (дава право на промяна на погасителния план на потребителския кредит с допълнително споразумение) в размер на 2500 лв., включени в погасителния план като компонент по договора, с което общото задължение по кредита е в размер на 12515.02 лв., дължимо на 36 вноски, всяка от по 347.64 лв. Не се спори между страните (отделено е за безспорно), че сумата от 5000 лв. е била реално предоставена от ответника на ищеца.

9. В договора за кредит в частта „Параметри“ е посочено, че при кандидатстването си за потребителски кредит клиентът изрично е поискал да закупи допълнителна незадължителна услуга, която е посочена в т. V „Поискани от клиента допълнителни възможности“, като редът за използване на закупената незадължителна допълнителна услуга бил подробно описан в Общите условия. В същите в т. 5 „ГПР по ДКП“, конкретно т. 5.2.2. е описано, че първоначално изчисление на годишния процент на разходите се прави, като се приеме, че лихвата и другите разходи са неизменни спрямо техния първоначален размер и ще се прилагат до изтичането на срока на договора за потребителски кредит. В т. 15 от Общите условия е описано, че клиентът може да избере да не закупи допълнителна услуга, или да закупи една или повече. В т. 15.1. е описана допълнителна услуга „Фаст“, съгласно която – всеки клиент, пожелал и закупил допълнителна незадължителна услуга „Фаст“, получава право на приоритетно разглеждане на искането за отпускане на кредит преди клиенти, които не са закупили такава допълнителна услуга. След одобрение отпуснатата сума се нарежда към клиента по избрания от него начин до 24 часа след получаване от кредитодателя на подписаните от клиента договор за потребителски кредит и неговите приложения. В т. 15.2. е описана допълнителна услуга „Флекси“, с която всеки клиент, който пожелал и закупил тази незадължителна допълнителна услуга, получава право да променя погасителния си план при изпълнение на съответните специфични изисквания, описани в общите условия: Той може да поиска отлагане на част от или пълния брой допустимии погасителни вноски, описани в т. 15.2.1. според срока на кредита, Съгласно т.15.2.1., б. „а“ кредиторът отлага поискания от клиента брой погасителни вноски по изброени причини като неработоспособност, прекратен трудов договор, неплатен отпуск, загуба или повреда на имущество в резултат на бедствие, смърт на лице, участващо с доходите си в домакинство и др. Съгласно т.15.2.1., б. „Б“ за доказване на горните причини клиентът предоставя на кредитора собственоръчно заверено копие от изброени документи, а съгласно т. 15.2.2.1. за извършване на намаляване на вноски страните подписват допълнително анекс и намаляването на вноските влиза в сила от датата на полагане на печат на кредитодателя.
10. По същество няма спор между страните, че въпросните допълнителни услуги са поискани от потребителя свободно при сключване на договора за кредит, не са правени възражения за въвеждане на ищеца в заблуждение относно естеството на сключения от него договор и не е въведено в предмета на делото, че ответникът не би дал съгласието си да отпусне кредит, ако не са платени тези допълнителни услуги.

ПРИЛОЖИМИ РАЗПОРЕДБИ ОТ БЪЛГАРСКОТО ПРАВО:

- а) Закон за задълженията и договорите** (обн. в „Държавен вестник“ (ДВ), бр. 275 от 22 ноември 1950г., без изменения в цитираните си части):
11. **„Чл. 26.** (Ал. 1 изм. - ДВ, бр. 12 от 1993 г.) Нищожни са договорите, които противоречат на закона или го заобикалят, както и договорите, които накърняват добрите нрави, включително и договорите върху неоткрити наследства.

б) Закон за потребителския кредит (обн., ДВ, бр. бр.18 от 5 март 2010 г., в сила от 01.05.2010 г.):

12. **Чл. 10а.** (Нов - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) (1) Кредиторът може да събира от потребителя такси и комисиони за допълнителни услуги, свързани с договора за потребителски кредит.

(2) Кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита.

(3) Кредиторът не може да събира повече от веднъж такса и/или комисиона за едно и също действие.

(4) Видът, размерът и действието, за което се събират такси и/или комисиони, трябва да бъдат ясно и точно определени в договора за потребителски кредит.

13. **Чл. 11.** (1) Договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа:

(...)

7. общия размер на кредита и условията за усвояването му;

8. стоката или услугата и нейната цена в брой - когато кредитът е под формата на разсрочено плащане за стока или услуга или при свързани договори за кредит;

9. лихвения процент по кредита, условията за прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, който е свързан с първоначалния лихвен процент, както и периодите, условията и процедурите за промяна на лихвения процент; ако при различни обстоятелства се прилагат различни лихвени проценти, тази информация се предоставя за всички приложими лихвени проценти;

9а. (нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) методиката за изчисляване на референтния лихвен процент съгласно чл. 33а;

10. годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин;

11. условията за издължаване на кредита от потребителя, включително погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, последователността на разпределение на вноските между различните неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването;

(...)

14. **Чл. 19.** (1) Годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит.

(2) Годишният процент на разходите по кредита се изчислява по формула съгласно приложение № 1, като се вземат предвид посочените в него общи положения и допълнителни допускания.

(3) При изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват разходите:

1. които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит;

2. различни от покупната цена на стоката или услугата, които потребителят дължи при

покупка на стока или предоставяне на услуга, независимо дали плащането се извършва в брой или чрез кредит;

3. за поддържане на сметка във връзка с договора за потребителски кредит, разходите за използване на платежен инструмент, позволяващ извършването на плащания, свързани с усвояването или погасяването на кредита, както и други разходи, свързани с извършването на плащанията, ако откриването на сметката не е задължително и разходите, свързани със сметката, са посочени ясно и отделно в договора за кредит или в друг договор, сключен с потребителя.

(4) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България.

(5) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Клаузи в договор, надвишаващи определените по ал. 4, се считат за нищожни.

(6) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) При плащания по договори, съдържащи клаузи, които са обявени за нищожни по ал. 5, надвзетите средства над прага по ал. 4 се удържат при последващи плащания по кредита.

15. **Чл. 21.** (1) Всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.

(2) Всяка клауза в договор за потребителски кредит с фиксиран лихвен процент, която определя обезщетение за кредитора, по-голямо от посоченото в чл. 32, ал. 4, е нищожна.

16. **Чл. 22.** (Доп. - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1; чл. 11, ал. 1, т. 7 – 12 и 20 и ал. 2, и чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9, договорът за потребителски кредит е недействителен.

17. **Чл. 23.** Когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита.

18. **Чл. 24.** За договора за потребителски кредит се прилагат и чл. 143 – 148 от Закона за защита на потребителите.

19. **Чл. 33.** (1) При забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата.

(2) Когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва.

(3) Кредиторът не може да откаже да приеме частично плащане по потребителски кредит.

20. **§ 1.** По смисъла на този закон:

1. "**Общ разход по кредита за потребителя**" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси.

21. **§ 5.** Разпоредбите на закона не се прилагат за договори за потребителски кредит, сключени преди датата на влизането му в сила, с изключение на чл. 14, 15, 26 и 35, които се прилагат за безсрочни договори за кредит, сключени преди тази дата.“

в) Граждански процесуален кодекс (обн. в „Държавен вестник“ бр.59 от 20.07.2007г., в сила от 01.03.2008г.)

22. „Служебно начало“ Чл. 7. (3) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2019 г.) „Съдът служебно следи за наличието на неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител. Той осигурява възможност на страните да изразят становище по тези въпроси“.
23. Чл. 78. (Изм. - ДВ, бр. 8 от 2017 г.) (1) Заплатените от ищеца такси, разноски по производството и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, се заплащат от ответника съразмерно с уважената част от иска.
- (2) Ако ответникът с поведението си не е дал повод за завеждане на делото и ако признае иска, разноските се възлагат върху ищеца.
- (3) Ответникът също има право да иска заплащане на направените от него разноски съразмерно с отхвърлената част от иска.
- (4) Ответникът има право на разноски и при прекратяване на делото.

ВРЪЗКА С ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ТЪЛКУВАНЕ:

24. Предметът на делото се концентрира по въпроса за действителността на договора за кредит като цяло, в частност и на клаузите за закупуване на допълнителни услуги, като според ищеца същите представляват действие по управление на кредита, поради което са нищожни по чл. 10а, ал. 2 ЗПК, така и е следвало да се включат при определяне на ГПР, неизпълнение на което влече недействителност на договора по чл. 22 във връзка с чл.11, ал. 1, т. 10 ЗПК и на основание чл. 23 ЗПК се дължи само чистата стойност на кредита (главницата), което обуславя основателност на предявените искове за признаване за установено, че не се дължат останалите компоненти от договора (т.е. всичко освен главницата). С оглед чл.7, ал.3 ГПК, така и с оглед Тълкувателно решение № 1 от 27.04.2022 г. по тълк. д. № 1 / 2020 г. на Върховен касационен съд, ОСГТК, в което е прието, че *„Съдът е длъжен да се произнесе в мотивите на решението по нищожността на правни сделки или на отделни клаузи от тях, които са от значение за решаване на правния спор, без да е направено възражение от заинтересованата страна, само ако нищожността произтича пряко от сделката или от събраните по делото доказателства“*, следва и служебното задължение на съда да следи за неравноправни клаузи в договор за потребителски кредитът, какъвто е договорът по конкретния случай.
25. За запитващата юрисдикция възниква на първо място въпроса как се определя ГПР по договора за потребителски кредит, тъй като съгласно националното право, конкретно чл. 22 ЗПК във връзка с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, договор за потребителски кредит, при който ако не е посочен ГПР ще бъде нищожен и по него потребителят ще дължи връщане само на получената от него сума, без лихви и разноски. По дело С-448/17 *EOS KSI Slovensko* Съдът на Европейския съюз е дал тълкуване, че неясният начин на формулиране на клаузата относно размера на ГПР не отговаря на изискването на чл. 4, ал. 2 Директива 93/13/ЕИО и следователно съдът не следва да прилага такива клаузи. В националното право (чл. 22 във връзка с чл. 23 ЗПК) се предвижда санкция, за която Съдът на Европейския съюз следва да прецени дали е адекватна, съответно непропорционална по смисъла на чл. 22, пар. 4 от Директива 2008/48/ЕО. В конкретния случай в тезата на ищеца, която е и от обуславящо значение за изхода на делото е, че кредиторът умишлено не е включил при изчисление на ГПР в договора възнагражденията за допълнителни услуги. Ищецът твърди, че по същество те не представляват такива, а са свързани с усвояване и управление на кредита, с което

- умишлено се цели избягване на ограничението за максималния допустим от закона размер на ГПР (чл. 19, ал. 4 ЗПК). Нарушението на това задължение влече недействителност на целия договор, съответно се дължи връщане само чистата стойност на кредита (чл. 23 във връзка с чл. 22 във връзка с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК).
26. Следователно следва да се отговори на въпроса дали неточното посочване на размера на ГПР в договора за потребителски кредит следва да се приравни на липса на посочване на такъв процент. Оттук възниква и обуславящият въпрос дали уговорените като тези по настоящото производство възнаграждения за „допълнителни услуги“ (включени при подписване на договора към първоначалния погасителен план и изцяло свързани с начина на погасяване на кредита, а не на получаване на някакви различни други стоки или блага, различни от предоставената парична престация), като възможностите за разсрочване на вноски и намаляването им не са автоматични, а се изисква съгласие на кредитора, представляват разходи, които следва да се включат във формулата за изчисляване на ГПР в съответствие с на чл. 3, буква „ж“ от Директива 2008/48/ЕО. Затова следва да се даде и тълкуване дали в случая плащане на такива възнаграждения представляват „основен предмет“ на свързан договор с договора за кредит, или за допълнително условие, съответно допълнителен разход по договора за кредит.
27. На следващо място, в т. 6 от решението по съединени дела С-224/19 и С-259/19 *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, е дадено тълкуване, че „Член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13, както и принципът на ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба, която позволява част от процесуалните разноски да се възлагат върху потребителя в зависимост от размера на недължимо платените суми, които са му били върнати вследствие на установяването на нищожност на договорна клауза поради неравноправния характер, като се има предвид, че подобна правна уредба създава съществена пречка, която може да възпре потребителя да упражни предоставеното от Директива 93/13 право на ефективен съдебен контрол върху евентуално неравноправния характер на договорни клаузи“. За настоящия състав възниква въпросът дали даденото тълкуване на чл. 6, параграф 1 и чл. 7, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО следва да се прилага в случаите на практическа невъзможност или прекомерна трудност в упражняване правата на потребителите по конкретизиране размера на претенцията за връщане на плащания по неравноправна клауза или във всички случаи, вкл. когато е налице неравноправна клауза, която не се отразява на размера на претенцията изцяло или частично, не е свързана пряко с предмета на делото, съответно на задължението спрямо кредитора. Въпросът е свързан с предмета на делото, доколкото в случай, че възнагражденията по „допълнителните услуги“ съставляват „основен предмет“ на свързан договор с договора за кредит, съответно не следва да се включват в ГПР, при евентуална преценка на запитващата юрисдикция за валидност на същите, както и при евентуална преценка на запитващата юрисдикция за валидност на клаузите за договорна лихва (доколкото не се обхваща в предмета на запитване въпросът за действителността на клаузата за възнаградителна лихва, която се твърди от ищците да е нищожна поради противоречие с добрите нрави, което е от преценката на запитващата юрисдикция), съответно при преценка за евентуално частично уважаване на исковата претенция, подлежи на преценка въпросът за разпределението на отговорността за разноските, който с оглед правилата на националното право, конкретно чл.78ГПК е диференциран в съответствие с уважената част, съответно отхвърлената част от иска, без да е обусловен от качеството на страната, която участва в делото.
28. С оглед изложените съображения, делото следва да се спре на основание чл. 631, ал.1 ГПК във връзка с чл. 267, пар. 1ДФЕС до произнасяне на Съда на Европейския съюз

по посочените в диапозитивната част на определението въпроси за тълкуването на това право.

Така мотивиран, Софийският районен съд, 27 състав,

ОПРЕДЕЛИ:

1. **СПИРА** производството по гражданско дело № **24262** по описа за **2022** г. по описа на Софийския районен съд, 27 състав, до получаване на отговор на зададените по-долу преюдициални въпроси.
2. **ОТПРАВЯ** на основание чл. 267, пар. 1 ДФЕС **ЗАПИТВАНЕ ДО СЪДА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ** по следните преюдициални въпроси:
  1. Следва ли чл. 3, буква „ж“ от Директива 2008/48/ЕО да се тълкува в смисъл, че разходите за допълнителни услуги, уговорени към договор за потребителски кредит, като тези за такси за възможност за отлагане и намаляване на вноски, представляват част от годишния процент на разходите по кредита?
  2. Следва ли чл. 10, пар. 2, буква „ж“ от Директива 2008/48/ЕО да се тълкува в смисъл, че неправилното посочване на годишен процент на разходите в договор за кредит, сключен между търговец и потребител – кредитополучател, следва да се приеме за липса на посочване на годишен процент на разходите в договора за кредит и националният съд да приложи последиците на вътрешното си право, предвидени за непосочване на годишен процент на разходите в договор за потребителски кредит?
  3. Следва ли чл. 22, пар. 4 от Директива 2008/48/ЕО да се тълкува в смисъл, че предвидена от националния законодател санкция нищожност на договора за потребителски кредит, при която се връща само отпуснатата главница, е пропорционална за случаите, в които договор за потребителски кредит не съдържа точно посочване на годишния процент на разходите?
  4. Следва ли чл. 4, пар. 1 и 2 от Директива 93/13/ЕИО да се тълкува в смисъл, че предвидена в допълнително споразумение към договор за потребителски кредит, сключено отделно и допълнително спрямо основния договор, такса за пакет от допълнителни услуги следва да се смята част от основния предмет на договора и съответно за нея не може да се прилага преценка за неравноправност?
  5. Следва ли чл. 3, пар. 1 от Директива 93/13/ЕИО във връзка с т. 1, буква „о“ от приложението да се тълкува в смисъл, че клауза в договор за допълнителни услуги към потребителски кредит, който предвижда възможност потребителят абстрактно да отсрочва и разсрочва плащане, за което дължи такса, дори и да не се възползва от такава възможност, е неравноправна.
  6. Член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13, както и принципът на ефективност трябва ли да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба, която позволява част от процесуалните разноски да се възлагат върху потребителя в случаите на:
1) частичното уважаване на претенция за недължимост на суми вследствие на установяване на неравноправен характер на договорна клауза?; 2) практическа невъзможност или прекомерна трудност в упражняване правата на потребителите по конкретизиране размера на претенцията; 3) във всички случаи, когато е налице неравноправна клауза, включително в случаите, когато наличието на неравноправната клауза не се отразява пряко на размера на претенцията на кредитора изцяло или частично, или не е свързана пряко с предмета на делото;
3. **ПРЕПИС** от определението да се изпрати на страните, на Върховния касационен съд по електронна поща за сведение, както и на отдел „Право на ЕС и процесуално

представителство пред Съда на ЕС“ към Министерството на външните работи по пощата.

Определението е окончателно!

Съдия при Софийски районен съд: _____